

«فرهیختگان» روند ارائه پایان نامه‌های دانشجویی با موضوعات اقتصادی در ۳ دانشگاه کشور را بررسی می‌کند

رکود اقتصادی در پایان نامه‌های دانشجویی

زهرا فریدزادگان

روزنامه نگار

دانشگاه‌ها و به‌طور کلی بدنه علمی کشور می‌توانند مسیر روشن و درستی را پیش روی سیاستگذاران کشور قرار دهند. این اصل بارها و با عناوین گوناگونی از زبان کارشناسان و صاحب‌نظران مطرح شده است. مقام معظم رهبری نیز در دیدار با اساتید دانشگاهی بر موضوع ورود دانشگاه‌ها برای حل چالش‌های کشور تاکید و بیان کرده‌اند که مشکلات امروز و فردای کشور باید به‌صورت عالمانه حل شود و امکان مواجهه غیرعلمی با چالش‌ها وجود ندارد. این مهم، نشان می‌دهد که رسالت دانشجویان در انتخاب موضوعات پایان نامه و رساله‌های تحصیلی چقدر می‌تواند خط‌مشی درستی در اختیار مسئولان و سیاستگذاران کشور قرار دهد. در واقع می‌توان گفت اگر دولت‌ها مبنای تصمیمات خود را، تحقیقات و پژوهش‌های دانشگاهی - که عموماً در قالب پایان نامه ارائه می‌شود- قرار دهند، چالش‌ها و بحران‌ها به حداقل ممکن می‌رسد.

یکی از مهم‌ترین اتفاقات یا به عبارت بهتر، بحران‌هایی که در سال‌های اخیر گریبان کشور را گرفته، بحران اقتصادی است. این بحران، چالش‌های پیچیده‌ای را در روند فعالیت‌های خرد و کلان اقتصادی کشور ایجاد کرده و متأسفانه، دولت نیز نتوانسته در حل چالش‌های موجود موفق عمل کند. این درحالی است که درحال حاضر یکی از مهم‌ترین رشته‌های تحصیلی که در بسیاری از دانشگاه‌های کشور تدریس می‌شود، رشته اقتصاد و علوم اقتصادی است که هر ساله نیز تعداد قابل توجهی داوطلب برای تحصیل در این رشته در دانشگاه‌ها پذیرفته و تعداد زیادی نیز پس از تکمیل تحصیلات تکمیلی خود در این رشته، از دانشگاه فارغ‌التحصیل می‌شوند. به این ترتیب، سالانه مطالعات و پژوهش‌های مختلفی با موضوعات اقتصادی در بطن دانشگاه‌ها تولید می‌شود که در این گزارش قرار است به بررسی پایان‌نامه‌های اقتصادی که در دو یا سه سال اخیر در سه دانشگاه صنعتی شریف، دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی تولید و ارائه شده است، بپردازیم.

اقتصاد و گرایش‌های دانشگاهی

طبق آخرین آمار به‌دست آمده، درحال حاضر ۲۷۴ دانشکده اقتصاد یا علوم اقتصادی در دانشگاه‌های کشور اعم از دولتی، پیام‌نور و دانشگاه آزاد اسلامی وجود دارد. رشته اقتصاد در دوره کارشناسی ارشد دارای ۱۱ گرایش «علوم اقتصادی»، «توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی»، «اقتصاد انرژی»، «اقتصاد محیط‌زیست»، «اقتصاد و تجارت الکترونیک»، «برنامه‌ریزی سیستم‌های اقتصادی»، «اقتصاد نفت و گاز»، «اقتصاد اسلامی»، «بانکداری اسلامی»، «اقتصاد هنر» و «اقتصاد شهری» است. هرکدام از این گرایش‌ها نیز به گرایش‌های مختلف دیگری تقسیم می‌شوند؛ برای مثال رشته اقتصاد درگرایش علوم اقتصادی، به چندین گرایش دیگر شامل اقتصاد بیمه، اقتصاد پولی، اقتصاد بین‌الملل، توسعه اقتصادی و موارد دیگری تقسیم می‌شود. در نتیجه دانشجویان پس از پایان تحصیلات خود در مقطع کارشناسی رشته اقتصاد نظری، می‌توانند برای ادامه تحصیل در یکی از گرایش‌های عنوان شده، تحصیلات خود را ادامه دهند. طبیعتاً دانشجویان در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری باید برای ارائه پایان‌نامه و رساله‌های دانشجویی خود موضوعاتی اختصاصی در زمینه تحصیلی خود انتخاب کنند. بنابراین می‌توان گفت که سالانه تعداد قابل توجهی پایان‌نامه و رساله با موضوعات مختلف اقتصادی تولید می‌شود که اگرچه به‌طور طبیعی،

همه این پایان‌نامه‌ها نمی‌تواند نسخه درمان‌کننده‌ای برای اقتصاد کشور باشد، اما به هر حال توجه به این دستاوردها کمک‌کننده خواهد بود.

دانشگاه شهید بهشتی

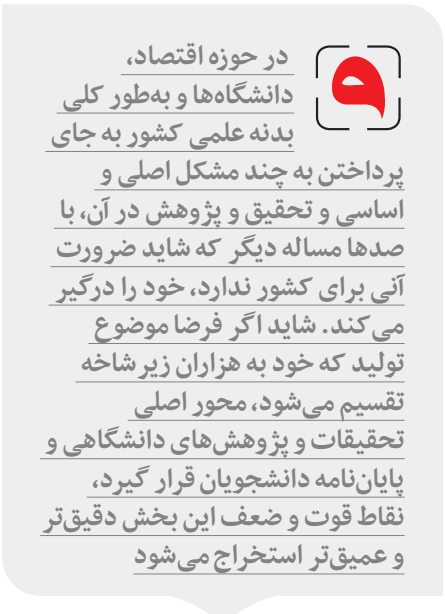
و پایان‌نامه‌های اقتصادی

دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی دانشگاه شهید بهشتی تهران هم‌زمان با تاسیس دانشگاه در سال ۱۳۳۹ با نام دانشکده بانکداری و علوم مالی و اقتصادی فعالیت خود را آغاز کرد. در سال ۱۳۴۵، دوره کارشناسی علوم سیاسی در این دانشکده تاسیس شد و از این زمان نام دانشکده به‌طور رسمی به دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی تغییر یافت. درحال حاضر گروه اقتصاد در سه مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری دانشجویی می‌پذیرد که در مقطع کارشناسی چهار گرایش اقتصاد نظری، اقتصاد صنعتی، اقتصاد پولی و بانکداری و اقتصاد بازرگانی، در مقطع کارشناسی ارشد دو گرایش علوم اقتصادی و برنامه‌ریزی سیستم‌های اقتصادی و گرایش علوم اقتصادی در مقطع دکتری است. طبق آمار ارائه شده از سوی دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی دانشگاه شهید بهشتی تهران، تا پایان سال ۹۶، موضوع تنها چهار پایان‌نامه کارشناسی ارشد که در این دانشکده ارائه شده، به موضوعات اقتصادی اختصاص داشته است. تأثیر مالیات بر بخش صنعت، رشد و توسعه اقتصادی، سیاست پولی و انتظارات تورمی و سهم بنادر در اقتصاد مقاومتی سوزه‌های اصلی پایان‌نامه‌های ارائه شده در سال ۹۶ در دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی دانشگاه شهید بهشتی ارائه شده و موضوعات متفاوتی از جنبه‌های مختلف، موضوع اصلی پایان‌نامه‌های ارائه شده در این دانشکده قرار گرفته است. اقتصاد مقاومتی، سیاست‌های پولی و بانکی، بازار سرمایه، بازارهای رقیب، مالیات، تجارت و سرمایه‌گذاری خارجی ازجمله موضوعاتی است که دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد در سال ۹۷ به بررسی و پژوهش در مورد آن پرداخته‌اند. نکته قابل توجه اینک، در سال ۹۷ هیچ یک از پایان‌نامه‌هایی که در دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی دانشگاه شهید بهشتی در مقطع دکتری ارائه شده‌اند، به موضوعات اقتصادی اختصاص ندارد و هر چهار پایان‌نامه‌ای که در این دانشکده توسط دانشجویان مقطع دکتری نوشته شده، به موضوعات سیاسی اختصاص دارد. دانشگاه شهید

بهشتی تا زمان انتشار این گزارش هنوز اطلاعاتی از تعداد پایان‌نامه‌هایی که در سال ۹۸ با موضوعات اقتصادی در دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی ارائه شده، روی خروجی سایت خود قرار نداده است.

دانشگاه صنعتی شریف و موضوعات اقتصادی

دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه صنعتی شریف اولین دانشکده وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که با هدف آموزش علوم مدیریت و اقتصاد با رویکردی نو و متفاوت از سایر مراکز آموزشی و تحصیلی، در سال ۱۳۷۸ تاسیس شد. دانشکده در دو گروه مدیریت و گروه اقتصاد فعال است. اقتصاد نظری و اقتصاد انرژی دو گرایش مقطع کارشناسی ارشد و گرایش علوم اقتصادی در مقطع دکتری هرساله دانشجویی می‌پذیرد. طبق آمار که دانشگاه صنعتی شریف از تعداد پایان‌نامه‌های دانشجویان مقطع

در حوزه اقتصاد، دانشگاه‌ها و به‌طور کلی بدنه علمی کشور به جای پرداختن به چند مشکل اصلی و اساسی و تحقیق و پژوهش در آن، با صدها مساله دیگر که شاید ضرورت آتی برای کشور ندارد، خود را درگیر می‌کند. شاید اگر فرضاً موضوع تولید که خود به هزاران زیرشاخه تقسیم می‌شود، محور اصلی تحقیقات و پژوهش‌های دانشگاهی و پایان‌نامه دانشجویان قرار گیرد، نقاط قوت و ضعف این بخش دقیق‌تر و عمیق‌تر استخراج می‌شود

کارشناسی ارشد رشته علوم اقتصادی ارائه داده است، تا پایان سال ۹۷، تعداد ۲۳ پایان‌نامه کارشناسی ارشد در دانشکده مدیریت و اقتصاد این دانشگاه ارائه شده است. بررسی موضوعات این پایان‌نامه‌ها نشان می‌دهد که به‌طور کلی موضوعاتی مانند نیروی کار، دستمزد، صندوق‌های سرمایه‌گذاری، بورس، اشتغال، بانک و تسهیلات بانکی، نفت و انرژی بیش از سایر سوزه‌های اقتصادی، مورد بررسی قرار گرفته است. این روند در سال ۹۸ که آمار آن تا پایان شهریورماه

حلقه مفقوده؛ دانشگاه یا دولت؟

آنچه به‌عنوان نتیجه‌گیری از انعکاس موضوعات اقتصادی در پایان‌نامه‌های دانشجویی سه دانشگاه تهران، صنعتی شریف و شهید بهشتی به‌دست آمده، چند سوال عمده را در ذهن ایجاد می‌کند. سال‌هاست که ایران با بحران‌های اقتصادی مختلفی روبه‌رو است که منشأ و مبدا هر کدام از آنها در مواردی، مشخصاً معلوم است. از سوی دیگر طی همین سال‌ها بارها بر اهمیت رونق تولید و حل مشکلات بخش صنعت و تولید تاکید شده است. انتخاب شعار «حمایت از کالای ایرانی» برای سال ۹۷، «رونق تولید» برای سال ۹۸ و «جهش تولید» برای سال ۹۹ نشان می‌دهد که چرخش چرخ تولید در کشور، مهم‌ترین حل‌المسائل معام‌های اقتصادی ایران است. در دیگر سو، باید به این نکته اشاره شود که پیوند صنعت و دانشگاه اگرچه شعار همیشگی سیاستگذاران اجرایی کشور بوده است، اما شواهد و قرائن نشان می‌دهد که مسیر حرکت هیچ یک از دو بال اقتصاد (صنعت و دانشگاه) به یک سمت و سو نبوده است. باید پذیرفت که دغدغه دانشگاه طبق آمارهایی که در این گزارش استحصـال شده است، همسو با وضعیت اقتصادی کشور نبوده است. بی‌شک چنین اتفاقی معلول عواملی است که باید در بطن دانشگاه و انگیزه دانشجویان و اساتید جست‌وجو کرد.

بدنظر می‌رسد در حوزه اقتصاد، دانشگاه‌ها و به‌طور کلی بدنه علمی کشور به جای پرداختن به چند مشکل اصلی و اساسی و تحقیق و پژوهش در آن، با صدها مساله دیگر که شاید ضرورت آتی برای کشور ندارد، خود را درگیر می‌کند. شاید اگر فرضاً موضوع تولید که خود به هزاران زیرشاخه تقسیم می‌شود، محور اصلی تحقیقات و پژوهش‌های دانشگاهی و پایان‌نامه دانشجویان قرار گیرد، نقاط قوت و ضعف این بخش دقیق‌تر و عمیق‌تر استخراج می‌شود. یا مثلاً اگر سیاست‌های ارزی که هر ساله موجب کاهش ارزش پول ملی می‌شود، موضوع پایان‌نامه‌های دانشجویی قرار گیرد، امکان یافتن راه‌حل‌های کوتاه‌تر و کم‌هزینه‌تر برای سیاستگذاران فراهم شود.

عدم توازن عرضه و تقاضا

اما قضاوت در مورد اینکه چنین موضوعاتی اولویت دانشگاهیان نیست، قضاوتی نا عادلانه به‌نظر می‌رسد چراکه طبیعتاً تا زمانی که احساس نیاز و تقاضایی وجود نداشته باشد، یا استقبالی از سوی سیاستگذاران برای دریافت پژوهش و تحقیقات اقتصادی دیده نشود، تلاش دانشجویان و اساتید دانشگاهی برای کمک به دولت بی‌نتیجه خواهد ماند. نکته مهم دیگری که از دید کارشناسان و اساتید دانشگاهی مخفی نمانده، این است که در سال‌های اخیر در دانشکده‌های اقتصاد دوره‌های پژوهشی برای دانشجویان تشکیل می‌شود و خروجی آن در قالب گزارش‌های تحقیقی، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دکتری در اختیار فضای عینی و اجرایی کشور قرار می‌گیرد. این در حالی است که در بسیاری از موارد آنجایی که هیچ نوع اولویت‌بندی برای امرحوزه مساله وجود نداشت دانشجویان در مواجهه با اینگونه مسائل خود را سردرگم می‌بینند و ممکن است موضوعاتی را انتخاب کنند که ربطی به اولویت‌های کشور نداشته باشد. بدیهی است که خروجی چنین پایان‌نامه‌هایی دردی از مشکلات کشور را دوا نمی‌کند. از طرفی امروزه مدیران اجرایی کشور به دانشگاه‌ها به‌عنوان مکانی نگاه می‌کنند که امکانات مالی کشور را دریافت می‌کند اما نوع مواجهه‌اش دقیق نیست و خروجی مناسبی ارائه نمی‌کند. آنها می‌گویند آنچه که دانشگاه‌ها به آن می‌پردازند، امرحوزه مطلوب و قابل اجرا نیست. در این میان متأسفانه تردیدها و بدبینی‌ها شکل افراطی به‌خود گرفته و نتیجه‌ای جز تشدید چالش‌ها و بحران‌های اقتصادی کشور نداشته است.

نیازهای کشور برای تربیت دانشجو‌شناسایی می‌شود

محمود نیلی احمدآبادی، رئیس دانشگاه تهران با بیان اینکه امروز باید نیازهای ۲۰ سال آینده جامعه را شناسایی کنیم، گفت: «در طرح جیکو دانشجو نسبت به کشور و سازمان‌ش احساس تعلقی دارد و پس از طی دوران تحصیلات دانشگاهی هرگز فراموش نمی‌کند که کشورش چگونه ساخته شد. او با تاکید بر ضرورت مشارکت دانشجویان اشکال مختلف در ساخت جامعه افزود: «دانشگاه تهران از فعال‌ترین دانشگاه‌های کشور از نظر فعالیت دانشجویی در حوزه‌های هنری، ادبی، اجتماعی و سیاسی است و شاید بخش‌های دیگر اجتماعی به‌مراتب فعال‌تر از حوزه سیاسی است. نیلی، آموزش را از راه‌های آشنایی دانشجویان با جامعه برشمرد و افزود: «کار دانشجویی تخصصی از دیگر شیوه‌ها برای آشنایی دانشجویان با جامعه است. دانشگاه تهران هم همواره کوشیده دانشجویان نیازمندان کار را برای کسب درآمد شناسایی و به‌عنوان دانشجوی تخصصی در حوزه تخصصی مشغول فعالیت کند تا ضمن آنکه سابقه کار برای دانشجو محسوب شود، درآمد و مشارکت هم داشته باشد.»

تمدید معافیت تحصیلی دانش‌آموزان دیپلم در سال ۹۹

با توجه به اعلام معاونت نیروی انسانی ستادکل نیروهای مسلح، مشمولان وظیفه که در سال ۱۳۹۸ موفق به اخذ دیپلم شده‌اند و مهلت یک‌ساله معرفی آنان برای خدمت وظیفه عمومی به اتمام رسیده است، می‌توانند در کنکور سراسری شرکت کنند و مهلت اعزام به خدمت آنان تا یک هفته بعد از انجام آزمون تمدید می‌شود. این مشمولان حداکثر یک هفته بعد از شرکت در آزمون سراسری باید خود را برای اعزام به خدمت به پلیس +۱۰ معرفی و نسبت به تشکیل پرونده اعزام اقدام کنند. این افراد در صورت قبولی در کنکور سراسری و اعلام نتایج نهایی توسط سازمان سنجش آموزش کشور، مطابق قانون خدمت وظیفه عمومی، قبل از شروع ترم تحصیلی از خدمت سربازی ترخیص خواهند شد. بدیهی است چنانچه مشمولان مذکور حداکثر یک هفته پس از آزمون مربوطه خود را به پلیس +۱۰ معرفی نکنند، به‌عنوان مشمول غایب شناخته‌شده و در صورت پذیرفته‌شدن در آزمون سراسری هم مجاز به ادامه تحصیل نخواهند بود. ضمناً کنکور ۹۹ روزهای ۳۰ و ۳۱ مردادماه برگزار می‌شود.

ثبت‌نام آزمون‌های دوره تخصصی علوم آزمایشگاهی آغاز شد

سیدسعید هاشمی نظری، رئیس مرکز سنجش آموزش پزشکی در گفت‌وگو با «ایرنا» گفت: «ثبت‌نام آزمون علوم آزمایشگاهی از روز گذشته آغاز شد و تا یکشنبه آینده هشتم تیرماه فقط به‌صورت اینترنتی از طریق سایت مرکز سنجش آزمون پزشکی به آدرس www.sanjeshp.ir انجام می‌شود. و تاکید کرد: «افراد که در یکی از رشته‌های علوم آزمایشگاهی بالینی (ایمنی‌شناسی پزشکی، انگل‌شناسی پزشکی، باکتری‌شناسی پزشکی، بیوشیمی بالینی، ژنتیک پزشکی، میکروپزشکی پزشکی، فارم‌شناسی پزشکی، بیوشیمی پزشکی و همتالوژی آزمایشگاهی و بانک خون) دارای دکتری تخصصی (Ph.D) یا متخصصان پس از فراغت از تحصیل دارای حداقل چهارسال سابقه کار در رشته تخصصی باشند، مجاز به ثبت‌نام در این آزمون هستند. هاشمی نظری با یادآوری اینکه نحوه پذیرش در آزمون علوم آزمایشگاهی از طریق آزمون کتبی و مصاحبه است که نسبت آن ۶۰ به ۴۰ است، اظهار داشت: «آزمون دوره تکمیلی تخصصی علوم آزمایشگاهی روز پنجشنبه ۲۳ مردادماه برگزار می‌شود.»